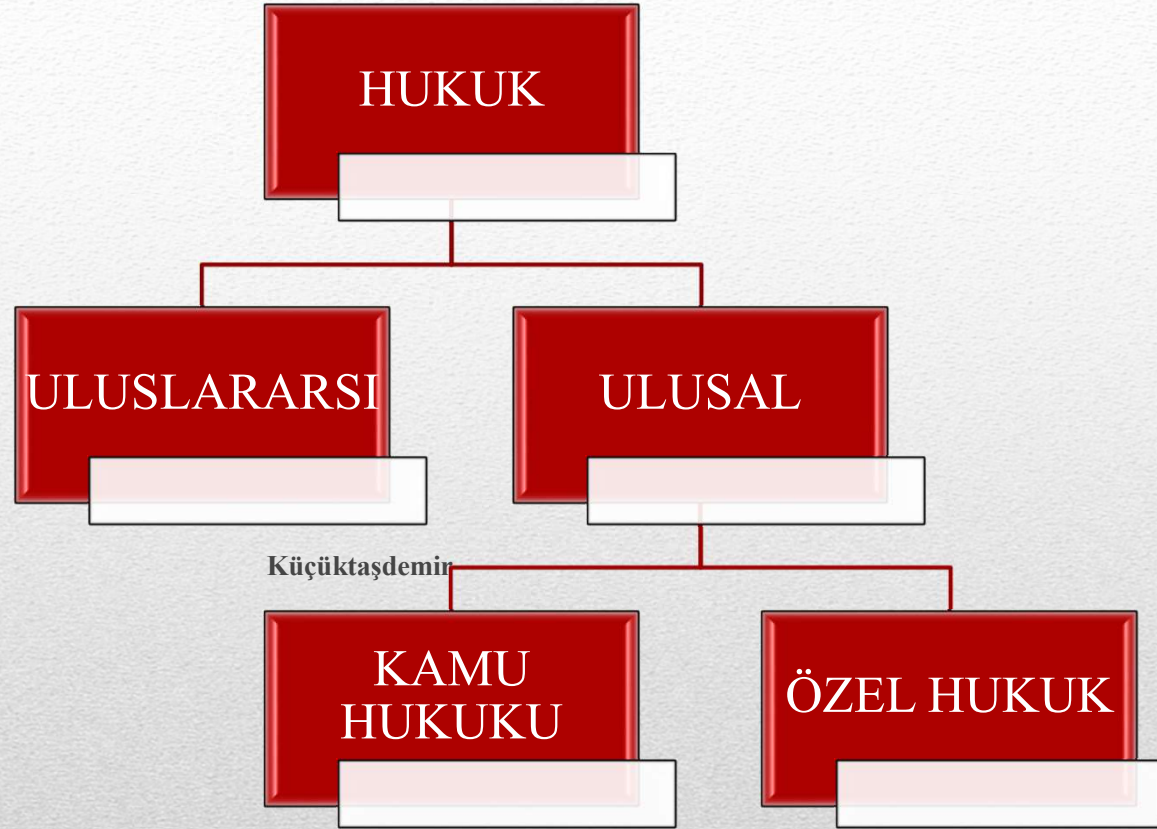

HUKUKUN KISIMLARI VE DALLARI

ULUSAL-ULUSLARARASI HUKUK

KAMU HUKUKU-ÖZEL HUKUK

27

HUKUKUN KISIMLARI

ULUSLARARSI HUKUK

ULUSAL HUKUK

Küçüktaşdemir

Hukuksal niteliği tartışmalı

İç hukuk

Merkezi ve belirli bir yaptırımı bulunmaz.

Yaptırımları belli

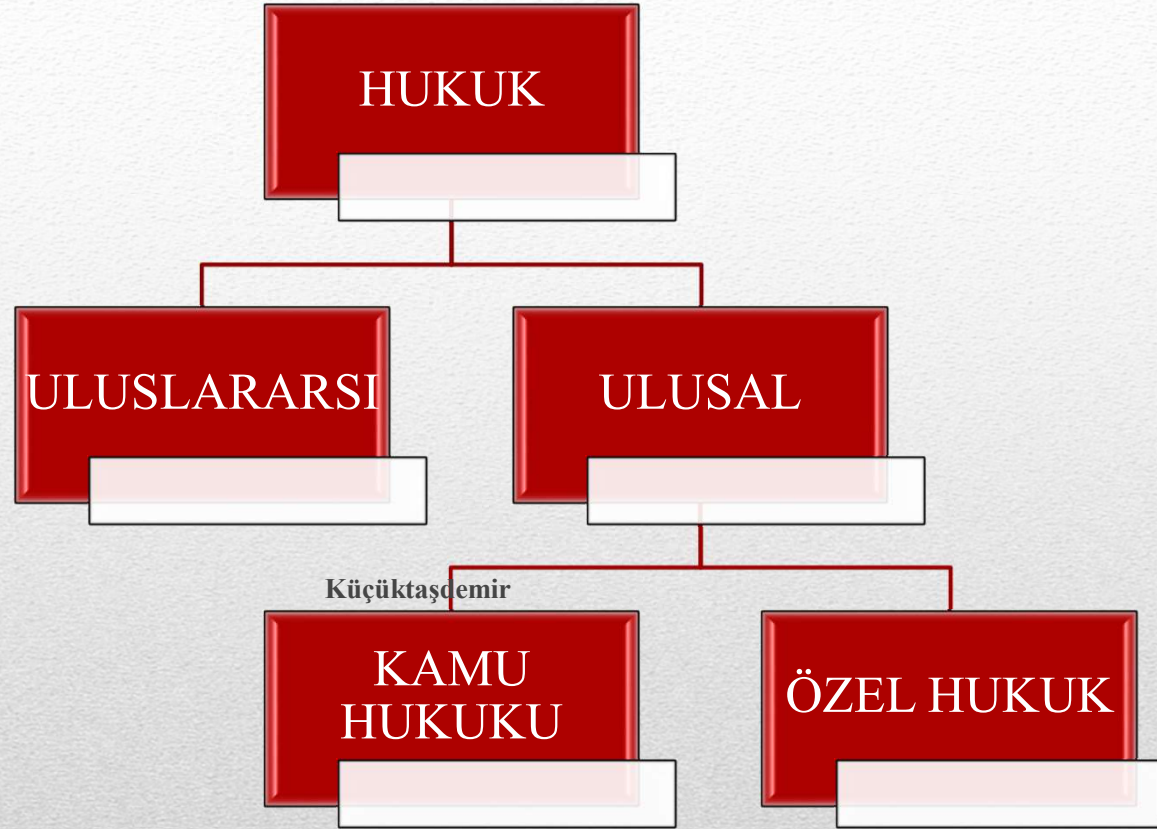
Ahde vefa ve eşitlik ilkesi temellidir.

Üstünlük

Küresel veya bölgesel nitelikte olabilir.

Kuralı koyan ile muhatabı farklı

ULUSLARASI HUKUK-ULUSAL HUKUK

HUKUKUN KISIMLARI

Küçüktaşdemir

KAMU HUKUKU –ÖZEL HUKUK AYRIMI

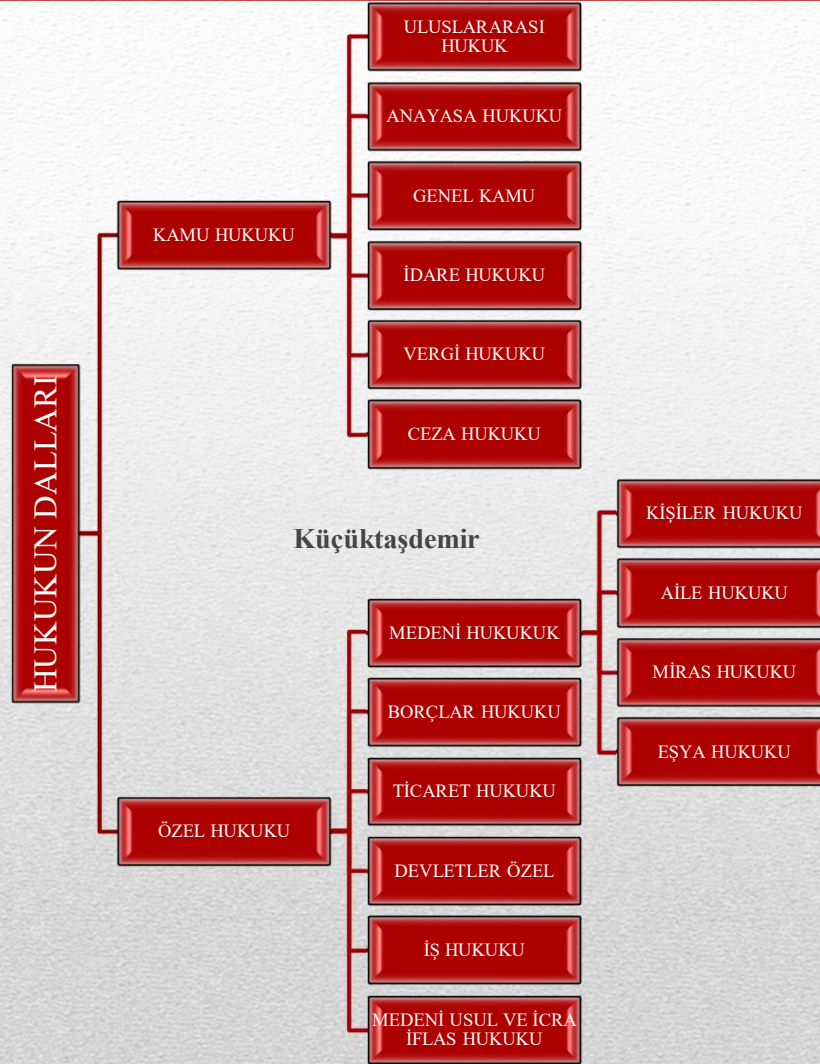
- *Kamu hukuku*, devletin kuruluğu ve işleyişi ile ilgili hukuk kurallarının bütünüdür.
- Kamu hukukunun konusu, devletin, diğer kamusal kuruluşların ve memurların görev ve yetkileri, devlet ve diğer kamu kuruluşları arasındaki ilişkiler; devlet ve diğer kamu kuruluşlarının kendi emir ve otoriteleri altındaki kişilerle olan ilişkilerdir.

- Kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerini düzenler. Kamu hukukundan farklı olarak, hukuki ilişkiye dâhil olan taraflar birbirlerine karşı eşit durumdadırlar ve hukuki ilişkinin içeriğini serbest iradeleriyle belirleyebilirler.
- Özel hukuka dâhil olan hukuk dalları, medeni hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku, devletler özel hukukudur.

- ÜSTÜNLÜK
- EMREDİCİLİK
- KAMU YARARI VE ÖZEL
- TEK YANLILIK-İKİ YANLILIK
- İCRAİLİK
- HUKUKA UYGUNLUK KARİNESİ/KANUNİLİK İLKESİ
- RE'SEN UYGULAMA
- GÖREVLİ MAHKEME
- GELİŞMİŞLİK

Kamu Hukuku ve Özel Hukuku Ayıran Kıstaslar

HUKUKUN DALLARI

KARA AVRUPASI HUKUK SİSTEMİ

ANGLO-SAKSON SİSTEMİ

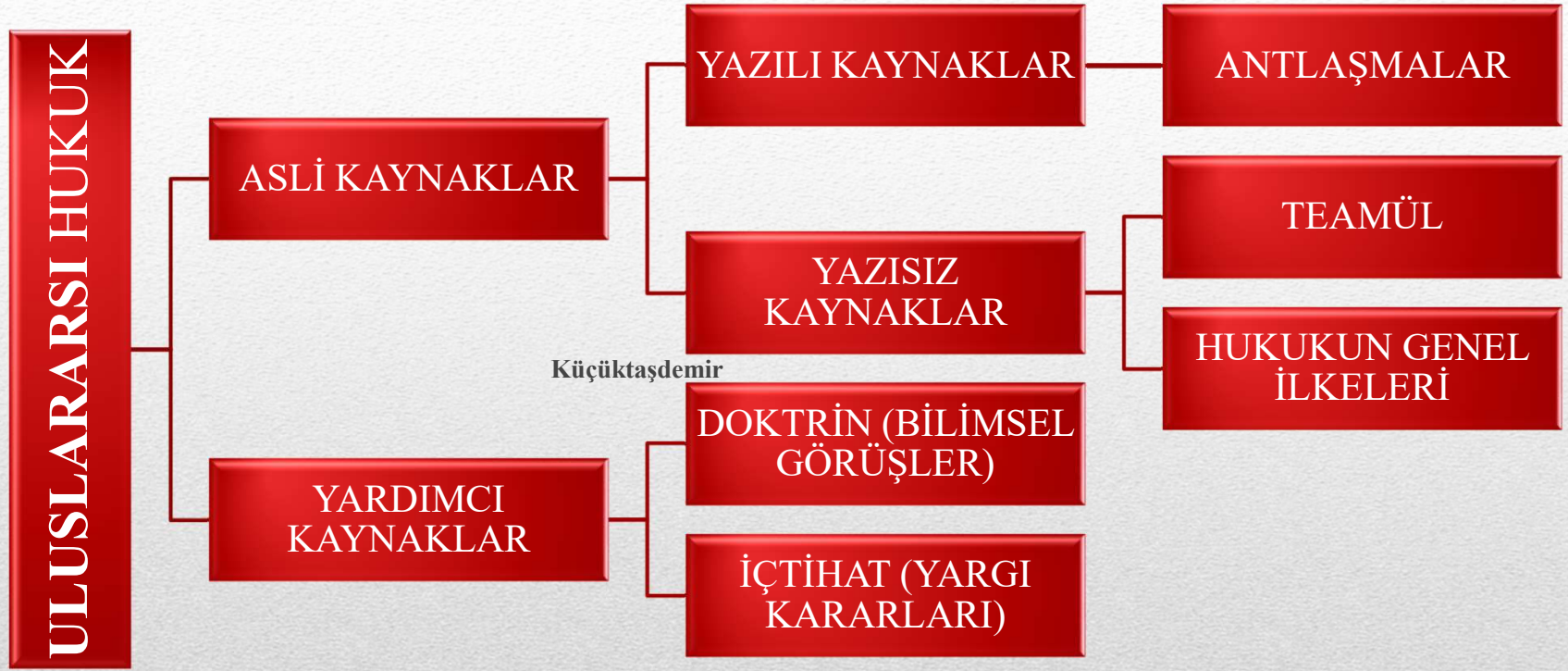
İSLAM HUKUKU SİSTEMİ

TÜRK HUKUK SİSTEMİ

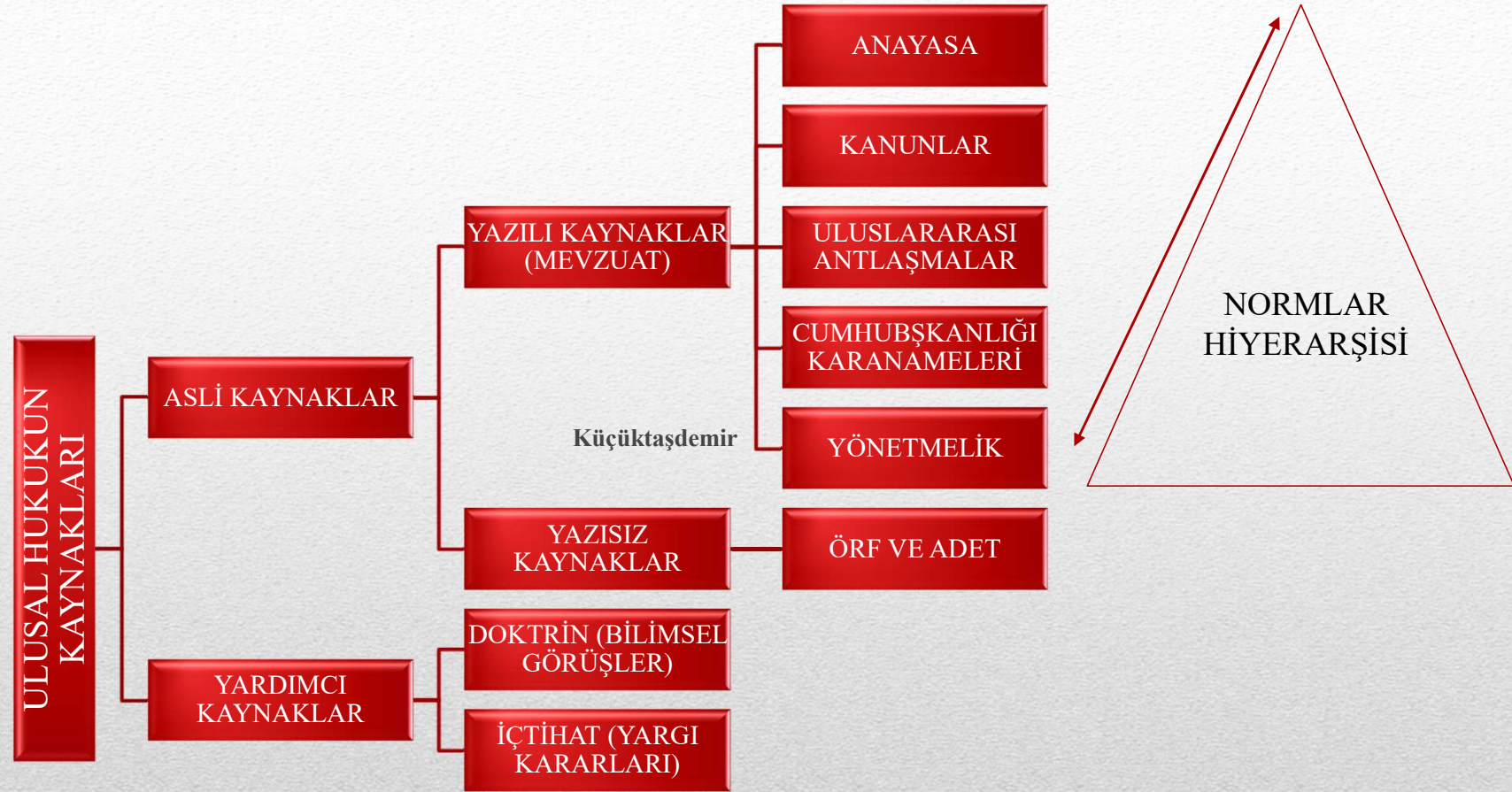
GÜNÜMÜZ HUKUK SİSTEMLERİ

36

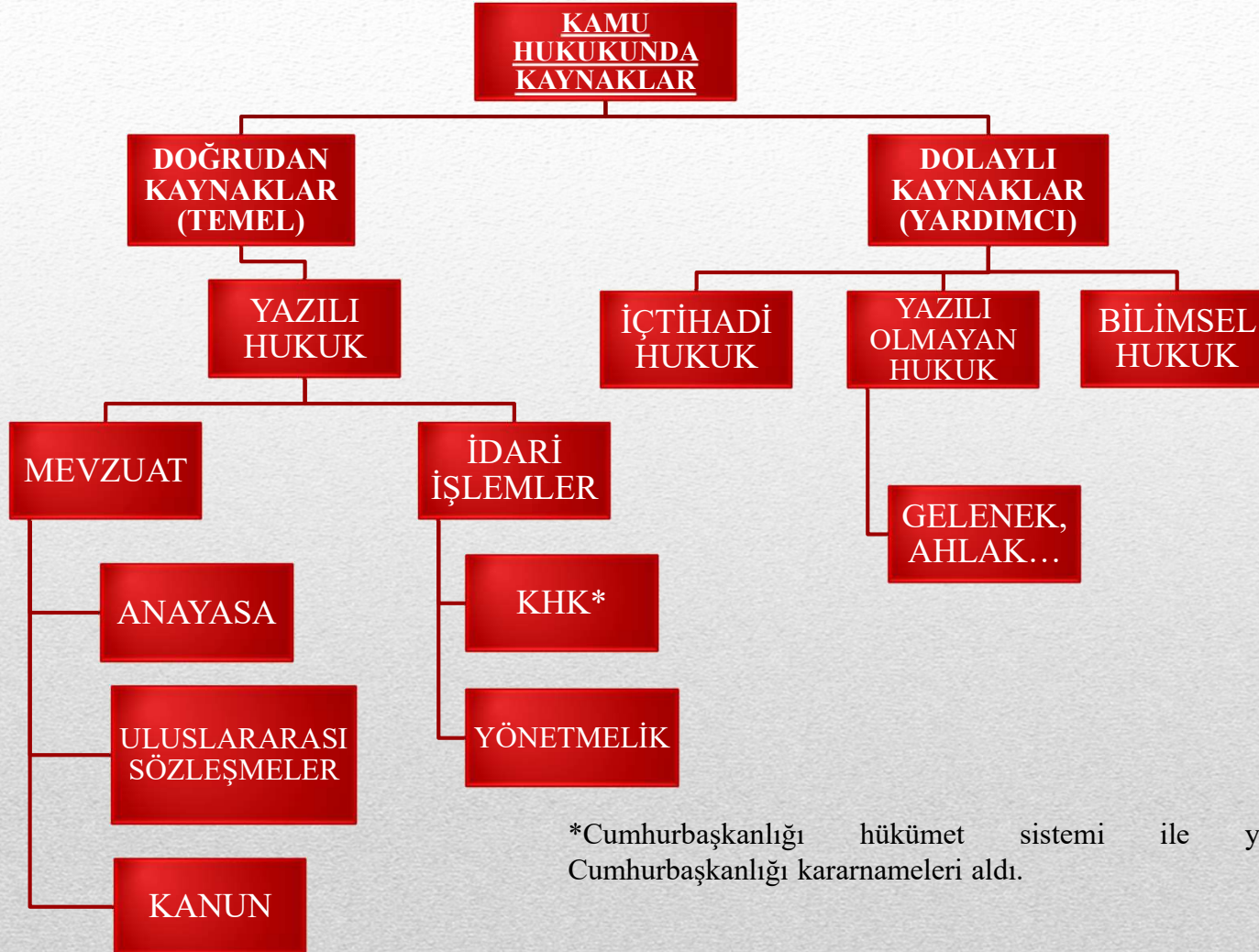
HUKUKUN KAYNAKLARI VE NORMLAR HİYERARŞİSİ

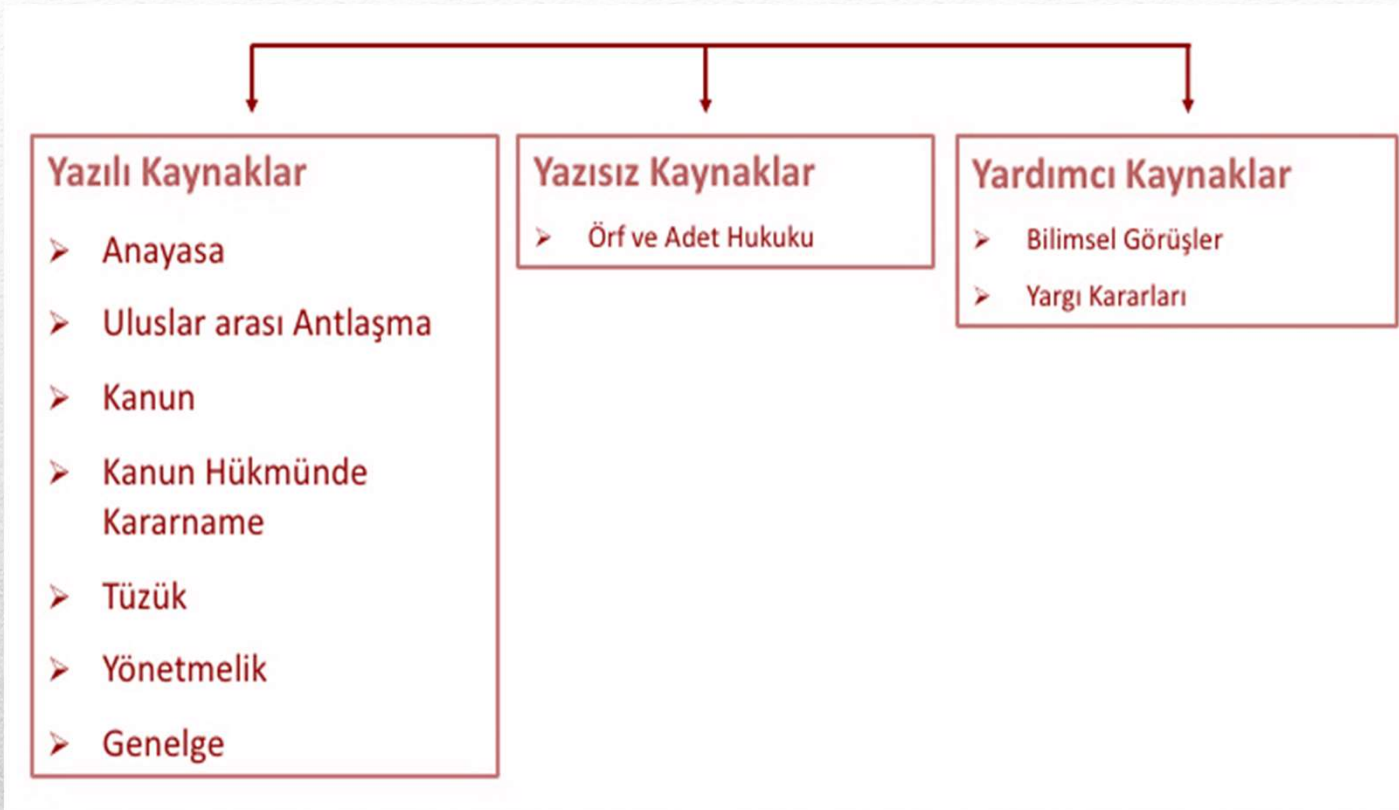

HUKUKUN KAYNAKLARI

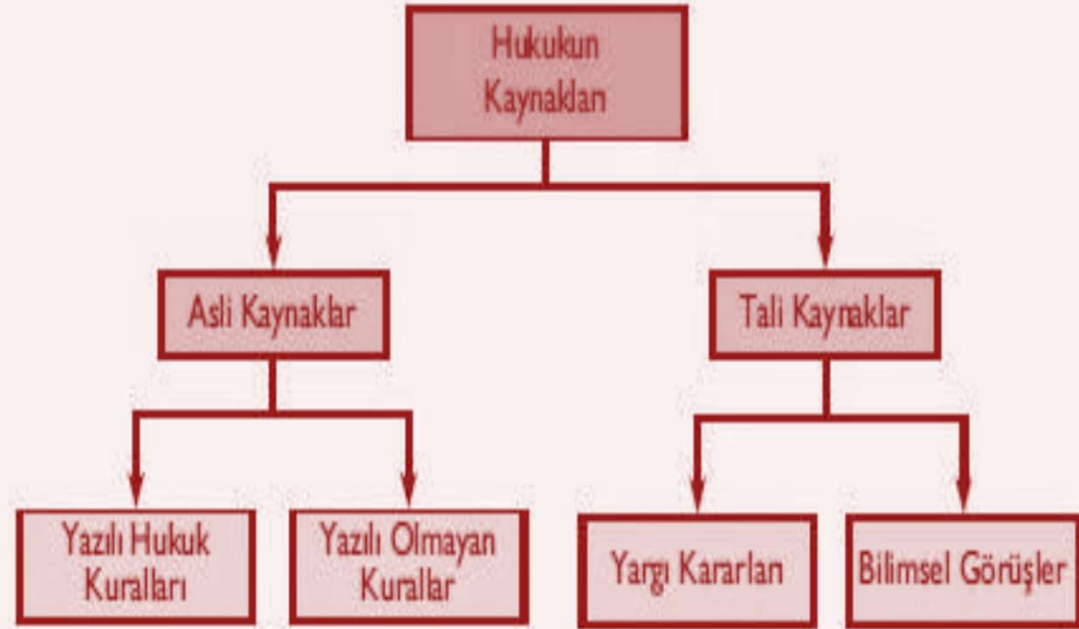
HUKUKUN KAYNAKLARI

Şekil 2.1

Hukukun Kaynakları

Bağlayıcı Kaynaklar

- Yazılı Kaynaklar
- Gelenek Hukuku (Örf ve Adet)
- Hukukun Temel İlkeleri

Bağlayıcı Olmayan (Yedek) Kaynaklar

- Mahkeme İçtihadı (İstisna: İçtihadı Birleştirme Kararları)
- Doktrin

Bağlayıcı Kaynaklar ve Yedek Kaynaklar

- **Müspet Hukuk (Pozitif hukuk-Yürürlükte olan hukuk – dogmatik hukuk):** Bir ülkede belli bir zamanda yürürlükte bulunan yazılı (anayasa, uluslar arası antlaşmalar, kanunlar, khkler, tüzükler vs.) ve yazısız hukuk kurallarının (örf ve adet hukuku kuralları) tümüne birden verilen isimdir.
- **Mevzu(at) Hukuk:** Bir ülkede belli bir zamanda yürürlükte bulunan, **yetkili bir makam** tarafından konulmuş olan **sadece yazılı hukuk kurallarını** ifade eder. Örf ve adet bu kavrama girmez.
- **Tabii Hukuk (İdeal hukuk):** Olması gereken (de lege feranda) hukuk kurallarını ifade eder.
- **Tarihi hukuk:** Yürürlükten kalkmış olan hukuktur. Ör. Mecelle.

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERLE İLGİLİ ULUSLARARASI ANTLAŞMALAR

- Anayasa Madde 90 gereği, ceza mahkemeleri uluslararası sözleşmelerin kişi hak ve özgürlüklerine ilişkin somut düzenlemelerini yasa hükmü gibi doğrudan doğruya başka bir düzenlemeye gerek kalmada esas alabilir. (Doğrudan Kaynak) Sözleşmedeki ilgili soyut düzenlemelerse ölçüt olarak ele alabilir.
- Uluslar arası Sözleşmelere Örnekler:
 - Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
 - Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesi
 - BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

YASALAR

- **Yasaların Özellikleri**

- Meclis tarafından usulüne uygun olarak çıkartılırlar → Şekli Anlamda Yasa
 - Genel
 - Soyut
 - Sürekli
- Maddi Anlamda Yasa

Küçüktaşdemir

- **Yasama Yetkisinin Özellikleri**

- Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak
- Yasama yetkisinin özellikleri üç ana başlıkta özetlenebilir:
 - Yasama yetkisinin devredilmezliği
 - Yasama yetkisinin asliliği
 - Yasama yetkisinin genelliği:

DİĞER ULUSLARARASI ANTLAŞMA

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- ANAYASA MADDE 104:
- Cumhurbaşkanı, *yürütme yetkisine ilişkin konularda* Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan *temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır.* Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir. Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir.

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- MÜNHASIRAN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ İLE YAPILABİLECEKLER:
 - ÜST KADEME YÖNETİCİLERİNİN ATANMASI İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER
 - BAKANLIKLARIN KURULMASI, KALDIRILMASI, GÖREVLERİ VE YETKİLERİ İLE TAŞKİLAT YAPISI İLE MERKEZ VE TAŞRA TEŞKİLATLARININ KURULMASI
 - DEVLET DENETLEME KURULUNUN İŞLEYİŞİ HAKKINDA DÜZENLEMELER
 - MGK GENEL SEKRETERLİĞİNİN TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA DÜZENLEMELER

YÖNETMELİKLER

- Kamu kuruluşlarının kendi görev alanlarına giren konuları düzenleyebilmeleri için çıkarılır.
- Yasa maddelerinin somutlaştırılarak daha kolay uygulanmalarını sağlamak amacıyla çıkartılır.
- Yönetmelikler, Yasa'ya dayanmalıdır.
- İdarenin tek taraflı düzenleyici işlemleri arasındadır.

İÇTİHATLAR

- Somut olayların değerlendirilmesinde ölçütlerdir.
- İctihadi birleştirme kararları hariç bağlayıcı değildirler.
 - Direnme kararına karşı verilen yüksek mahkeme kararlarına uyulması zorunludur.
 - Pratikte, hakimler terfilerinde puan almak için çoğu zaman Yargıtay kararlarını göz önüne alırlar.
- **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları** güzel bir örnektir.
- Hukuksal meseleler uğraşan Yüksek Mahkemeler ictihadi hukukun oluşumuna önderlik eder.
 - Türk hukukunda Yargıtay bu işlevi görür.

BİLİMSEL GÖRÜŞLER

- Doktrin veya öğreti olarak adlandırılmaktadır.
- Teori ışığında görüş ve açıklamalar sunulur, yorumlardan bulunulur ve olması gerekene ilişkin öneriler verilir.
- O alandaki bilim insanlarının görüş ve yorumlarından oluşur.
- Bilimsel görüşler aşağıdaki eserlerde yer alabilir:
 - Monografi
 - Şerh
 - Tez
 - Ders Kitabı
 - Makaleler